

OKRĘGOWA
KOMISJA
EGZAMINACYJNA
w KRAKOWIE

PRÓBNY EGZAMIN MATURALNY Z BIOLOGII

Arkusz egzaminacyjny I

MODEL ODPOWIEDZI I SCHEMAT OCENIANIA

ARKUSZ I

MARZEC 2002

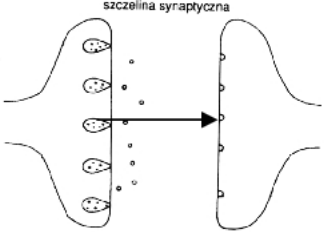
BIOLOGIA

Zasady oceniania

1. Za rozwiązanie zadań z arkusza I można uzyskać maksymalnie 40 punktów.
2. Model odpowiedzi uwzględnia jej zakres merytoryczny, a nie jest ścisłym wzorcem sformułowania (poza odpowiedziami jednowyrazowymi i do zadań zamkniętych).
3. Za odpowiedzi do poszczególnych zadań przyznaje się pełne punkty.
4. Za zadania otwarte, za które można przyznać jeden punkt, przyznaje się punkt wyłącznie za odpowiedź w pełni poprawną.
5. Za zadania otwarte, za które można przyznać więcej niż jeden punkt, przyznaje się tyle punktów, ile prawidłowych elementów odpowiedzi (zgodnie z wyszczególnieniem w kluczu) przedstawił zdający.
6. Jeżeli podano więcej odpowiedzi (argumentów, cech itp.) niż wynika to z polecenia w zadaniu, ocenie podlega tyle kolejnych odpowiedzi (liczonych od pierwszej), ile jest w poleceniu.
7. Jeżeli podane w odpowiedzi informacje (również dodatkowe, które nie wynikają z polecenia w zadaniu) świadczą o pełnym braku zrozumienia omawianego zagadnienia i zaprzeczają udzielonej prawidłowej odpowiedzi, odpowiedź taką należy ocenić na zero punktów.

Numer zadania	Oczekiwana odpowiedź	Maksymalna punktacja za zadanie
1	Za poprawne uzasadnienie – 1 pkt. Przykłady: Ponieważ lizosomy: – Dprowadzają do autolizy starzejących się komórek. – Dprowadzają do samostrawienia poważnie uszkodzonych komórek. – Oddzielają i trawią zbędne składniki komórki np. w czasie metamorfozy owadów.	1
2	Za prawidłowy wybór <u>wszystkich</u> zdań – 1 pkt. Odpowiedź: 2, 3, 7.	1
3	Za podanie prawidłowej nazwy – 1 pkt. Przykłady: – wodniczki tętniące, – wodniczki pulsujące. Za określenie roli – 1 pkt. Przykłady: – Osmoregulacja. – Usuwanie nadmiaru wody. – Wydalanie zbędnych produktów metabolizmu (według Umiński, Biologia 1, 1994).	2
4	Za każdy z dwóch prawidłowych przykładów po 1 pkt. Przykłady: – U roślin uczestniczą w fotooddychaniu. – Biorą udział w przemianach nadtlenu wodoru. – Umożliwiają przekształcanie rezerw tłuszczowych nasion w węglowodany. – Mogą utleniać różne substraty organiczne.	2
5	Za prawidłowe wskazanie każdej z dwóch cech po 1 pkt. Przykład: Jest zielona, gdyż <u>zawiera chlorofil</u> umożliwiający jej fotosyntezę (1 pkt), ale <u>nie ma korzeni tylko</u> wpuszcza <u>ssawki</u> w głąb drewna, pod korą żywiciela i czerpie w ten sposób wodę z solami mineralnymi (1 pkt).	2
6	Za określenie roli każdego organellum (jądro i rybosomy lub retikulum endoplazmatyczne szorstkie) w procesie biosyntezy białka po 1 pkt. Przykłady: – W jądrze przebiega proces transkrypcji, natomiast na rybosomach zachodzi proces translacji. – W jądrze następuje przepisanie informacji genetycznej z kwasu DNA na mRNA natomiast w rybosomach (siateczce wewnątrzplazmatycznej szorstkiej) następuje przetłumaczenie języka nukleotydów na język aminokwasów. – W jądrze (jąderku) powstają rybosomy, przemieszczające się do cytoplazmy i biorące potem udział w biosyntezie białka.	2
7	Odpowiedź: C. (1 pkt)	1
8	Za właściwy podpis: przetchlinki – 1 pkt. Za podanie każdej z dwóch prawidłowych funkcji po 1 pkt. Przykłady: – odpowiada za wymianę gazową (u owadów i niektórych pajęczaków), – odpowiada za transport gazów oddechowych do i od komórek ciała.	3

9	<p>Za właściwe określenie roli – 1 pkt. Przykłady:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Pośrednio przyspieszają wymianę gazową w skrzelach. – Zapewniają stały dopływ świeżej (natlenionej) wody. – Przyspieszają przepływ wody przez skrzela. 	1
10	<p>Za podanie trafnego argumentu – 1 pkt. Przykłady:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Oddychanie jest procesem, w którym wydziela się energia. – Większość reakcji chemicznych procesu oddychania, to reakcje rozpadu. – Substrat procesu oddychania jest wysokoenergetyczny, a produkty niskoenergetyczne. 	1
11	<p>Za wskazanie właściwego rysunku C – 1 pkt. Za poprawne określenie roli – 1 pkt. Przykłady:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Układ wrotny zapobiega szkodliwemu dla organizmu nadmiernemu wzrostowi stężenia substancji pokarmowych we krwi. – Układ wrotny przyczynia się do utrzymania we krwi stałego, niezależnego od czasu ostatniego posiłku stężenia glukozy. – Układ wrotny ma wpływ na skład krwi. 	2
12	<p>Za podanie właściwej nazwy – 1 pkt: nerka Za poprawne uzasadnienie uwzględniające przykłady <u>obu rodzajów funkcji</u> (zewnątrz- i wewnątrzwydzielniczych) – 1 pkt. Przykład:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Nerka jest narządem zewnątrzwydzielniczym, ponieważ wytwarza mocz (ostateczny), pełni też funkcje wewnątrzwydzielniczą, ponieważ wytwarza hormon erytropoetynę. – Zewnątrzwydzielnicza funkcja nerki polega na wytwarzaniu moczu (ostatecznego), a wewnątrzwydzielnicza na wydzielaniu hormonu tkankowego (erytropoetyny). 	2
13	<p>Za prawidłowe wyjaśnienie – 1 pkt. Przykład: Jaja obficie żółtkowe są względnie duże w stosunku do rozmiarów osobnika macierzystego, dlatego samica nie może wytwarzać ich w zbyt dużej ilości (ze względu na duże koszty energetyczne i materiałowe). Za trafny przykład strategii rozmnażania – 1 pkt. Przykłady:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Zagrzebywanie jaj w podłożu. – Maskowanie jaj. – Opieka nad potomstwem. 	2
14	<p>Za <u>w całości</u> poprawne uzasadnienie uwzględniające sposób powstawania zarówno komórek somatycznych, jak i gamet – 1 pkt. Przykład: Mitoza warunkuje wzrost i rozwój organizmu i dzięki niej powstają komórki somatyczne, natomiast gamety u roślin wytwarzane są w haploidalnym gametoficie, więc też na drodze mitozy.</p>	1
15	<p>Za prawidłowe określenie lokalizacji – 1 pkt. Przykłady:</p> <ul style="list-style-type: none"> – W istocie szarej rdzenia kręgowego od 8 odcinka szyjnego do 3 lędźwiowego. – Stanowią je perykariony neuronów przedwojowych leżące w istocie szarej rdzenia kręgowego od 8 odcinka szyjnego do 3 lędźwiowego. <p>Za poprawny przykład działania – 1 pkt. Przykład: Hamuje wydzielanie soku żołądkowego.</p>	2

16	<p>Za prawidłowy kierunek narysowanej strzałki – 1 pkt.</p> 	1
17	<p>Za podanie poprawnej nazwy – 1 pkt. Przykłady:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Pętla psi (Ψ). – Pętla pseudouracylowa. 	1
18	<p>Za zaznaczenie na schemacie <u>wszystkich</u> końców chromatyd – 1 pkt. Za podanie właściwej nazwy: telomeraza – 1 pkt.</p>	2
19	<p>Za wskazanie właściwego schematu: B – 1 pkt. Za w całości poprawne wyjaśnienie istoty procesu – 1 pkt. Przykłady:</p> <ul style="list-style-type: none"> – W replikacji semikonserwatywnej wiązania wodorowe łączące łańcuchy cząsteczki DNA ulegają rozerwaniu i na każdym jej łańcuchu macierzystym zostaje utworzony na zasadzie komplementarności łańcuch potomny. – W modelu replikacji półzachowawczej każda z nici macierzystej cząsteczki DNA jest matrycą dla nowej dwuniciowej cząsteczki. 	2
20	<p>Za każdą z dwóch poprawnie sformułowanych i podanych w odpowiedniej kolejności prawidłowości po 1 pkt. Przykłady:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Kod genetyczny jest jednoznaczny (lub kod genetyczny jest trójkowy). 2. Kod genetyczny jest zdegenerowany. 	2
21	<p>Za poprawnie podaną nazwę – 1 pkt: narządy homologiczne</p>	1
22	<p>Za prawidłowy wybór każdego z określeń po 1 pkt: endemity, radiacji adaptatywnej.</p>	2
23	<p>Za poprawne wpisanie wszystkich 9 nazw organizmów – 2 pkt. Za poprawne wpisanie 8 nazw organizmów – 1 pkt. Producenty: klony, lipy, dęby. Konsumenty I stopnia: wiewiórki, dziki, zające. Konsumenty II stopnia: sikory, wilki, sowy.</p>	2
24	<p>Za prawidłowe wybranie <u>wszystkich</u> współzależności – 1 pkt. Odpowiedzi: 3, 4, 6, 7</p>	1
25	<p>Za prawidłowy przykład: Przykłady:</p> <ul style="list-style-type: none"> – gwałtowne zmiany środowiska towarzyszące wielkiemu kataklizmowi, – powódź, – pożar np. ten który szerzył się niedawno w buszu australijskim, – zmiana klimatu, – szybkie wymieranie niektórych ogniw biocenozy. 	1